

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne verstice, če se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat 14 kr., trikrat 18 kr.

Štev. 18. V Mariboru 20. septembra 1877. Letnik V.

Računstvo v narodnej šoli.

(Spisal Antonij Leban-Mozirski.)

„Auch der Rechenunterricht bildet für das Wahre, Gute und Tüchtige, denn er erzeugt die Liebe zum Wahren; er hat folglich eine sittliche Wirkung. Durch Alles das Elne: Menschenbildung.“
Diesterweg.

Mej predmeti narodne šole je računstvo skoro prvi predmet, kajti namen narodne šole nij dosežen s tem, da se deca samo na praktično življenje pripravljajo, ampak namen narodne šole je tudi, otrokove duševne zmožnosti krečiti, jih razvijati. In ravno pri računstvu se da ta namen doseči.

Gledé materjelne vrednosti računstva je jasno, da vsak preprosti človek potrebuje te vednosti. Človek vsake starosti, spola, stanú itd. potrebuje vsaj malo spretnosti v računstvu. Najbornejša dekla (hlapec), najbornejši delavec mora kaj računati znati, inace svet ravna z njim, kakor mu je ljubo. Pa tudi gledé formalne vrednosti je računstvo koristno; ono je dobro sredstvo k dušnemu razvitku. Radi tega je ta predmet v narodnej šoli jako važen. Mladina se uči misliti, pojmiti — sklepati. S tem predmetom dobi naša mladina izverstno hrano k fantaziji; krog pameti si mladina širi. Kar se ona v šoli uči, ima v praktičnem življenju veljavo. Toda računstvo ne koristi le v intelektualnem obziru, ampak ima tudi moralni upljiv. Uže stari Grki so „matematiko“ najbolj čislali in gojili. — Zato naj pa učitelj ravno pri računstvu dobro pazi, da poti ne zgreši. In ravno pri računstvu je potrebno gledati na dobro metodo.

Poduk v računstvu naj bode vedno nagleden in to v vseh razredih. Tedaj v prvi versti naj bode računstvo nazorni poduk. Naglednost je podlaga vsega znanstva. To je uže Pestaloci terdil. Kdor hoče tedaj mladino pripeljati do tega, da bode ona jasne predočbe imela in s temi tudi pravo sklepala,

ne sme nikdar z abstraktnimi številkami, ampak vedno z konkretnimi rečmi začeti. Računenje s konkretnimi rečmi napravlja mladini veselje in budi ji duševne zmožnosti. Računski stroj in druga računska učna sredstva se ne smejo v nobeni šoli pogrešati. Ako zna učitelj taka sredstva o pravem času v šoli porabiti, je veliko storil; podlaga je dobra in na to se da dobro zidati. Vendar samo računski stroj ne zadostuje; to velja posebno za prvi razred. Koristne so stereotipne in nestereotipne reči. Stereotipna učna sredstva so n. pr. klinčki, podobice, persti, roke, čerte na tabli itd. Nestereotipne sredstva pak: deli človeškega telesa (usta, oči, zobi itd.), živali in njeni deli (noge, rogi, peruti); rastline (perje, sadje); šolsko in domače poslopje (stene, okna, stoli); orodje (žaga, ura). Jezične reči (besede, zlogi, čerke); denar (krajcar, štirikrajčnik); uteži (Gram itd.). S temi sredstvi se da dosta računati. V prvem razredu naj se posebno ozir jemlje na računanje s klinčki in računskim strojem; otroci naj sami štejejo; to je za nje igrača in pri tem se tudi učé. Tako postopanje je velevažno; otrok nalogo nagledno izverši. Eden otrok na tabli nalogo pismeno naredi, drugi pa pri rajtalu. Takó postopanje naj velja tudi v višjem oddelku. Pri drobcih je to posebno koristno. Otrokom se mora dobro predočiti, kako drobci nastanejo. Nagledno se to lahko s palico, z jabelkom itd. pokaže. Potrebno je pak velikega ponavljenja, vedne naglednosti in vaje. Kjer nij naglednosti, tudi v otrokovi duši nij nič; kjer nij vaje — ne ostane nič v duši. V „stari šoli“ so se otroci mnogo vadili, a brez naglednosti; „nova šola“ dela pak ravno naopak, mnogo naglednosti, a malo vaje. Perva napaka je velika, druga pak še — večja. „Ponavljjanje je mati vsega znanstva“, — „vaja dela mojstra“. Učitelj naj tedaj gleda, da po stopnicah napreduje z nagledovanjem k pojmovanju. In sicer v prvem oddelku naj prične z nagledbo, (naj pokaže krogle, klinčke, čerte); na to naj on krogle, klinčke itd. skrije in naj vpraša koliko je tri čerte in tri čerte, štiri krogle in dve kroglji? Naj še porabijo druge reči (koliko je 5 jabelk in 1 jabelko? hruške, hiše, podobe itd.). Konečno naj se imena opuste in imenujejo, naj se čista števila ($1 + 5$, $2 + 3$, $3 + 3$). To naj se dobro vadi; tako bodo otroci v bodoče lahko rabili lastne perste ali čerte itd. pri nalogah. To je gotovo vsak učitelj opazoval, kako si šibkejši otroci pri tabli s persti pomagajo. Slavni pedagog Kehr pravi: „Gerade dieses Rechnen mit reinen Zahlen entspricht dem formalen Zwecke des Unterrichtes, da das Abstrahiren eine Operation des Verstandes ist, durch welche der Schüler sich vom Speciellen zum Allgemeinen erhebt. Es kommt dadurch in die Methode Einheit und Festigkeit, weil dieses Verfahren dem auf späteren Stufen einzuschlagenden entsprechend ist, aus concreten Fällen die allgemeine Regel abzuleiten“.

Otroku naj nikdar učitelj v usta ne položi računskega pravila, ampak otrok naj jo po poti naglednosti sam iska. Učenčevo samodelovanje je pri računstvu glavna reč. Nемеc pravi: „Selberessen macht Fett“, zato lahko tudi rečemo: „Selberdenken macht geschickt“ in: „Selberthun macht geschickt“. Tedaj mladina naj sama iska; tako bode ona si znanstvo v računstvo prisvojila. Naopak bode pa, ako ji učitelj vse pove, naredi, zračuni; na tak način se ne bode ji duh bistril, ampak vse, kar bode znala — bode le posnemala, kakor opice delajo. Pri računstvu naj se vedno vpraša „kako?“ in „zakaj?“ Sploh rečeno, računska pravila naj si mladina sama iska, sama razvija. To se lahko zgodi s konkretnimi primirleji.

N. pr. Ako hoče mladina $8\frac{3}{4}$ vravnati, tako naj učitelj nikdar po pravilu pusti tako-le računiti:

$$8 \times 4 = 32, 3 \text{ k temi da } 35, \text{ tedaj } \frac{35}{4}.$$

Prava metodična pot bi bila sledeča:

$$1 = \frac{4}{4}, 8 \text{ (t. j. } 8 \times 1) = 8 \times \frac{4}{4} = \frac{32}{4}; 8\frac{3}{4} = \frac{32}{4} + \frac{3}{4} = \frac{35}{4}.^1)$$

Na slabem potu bi bil učitelj, ako bi hotel pojasnovati naštevanje dveh dробcev tako-le:

$$\frac{2}{3} \times \frac{4}{5} = \frac{8}{15}, \text{ kajti } 2 \times 4 = 8 \text{ in } 3 \times 5 = 15.$$

Prava pot bi bila sledeča: Koliko dobim ako $\frac{2}{3}$ z 1 naštevam (Odgovor: $\frac{2}{3}$.) Če $\frac{2}{3}$ z petim delom od 1, t. j. z $\frac{1}{5}$, naštevam, moram od $\frac{2}{3}$ peti del vzeti. Kaj je pa peti del od $\frac{2}{3}$? (Odg. $\frac{2}{15}$.) Toda more se $\frac{2}{3}$ ne z $\frac{1}{5}$, ampak s kolikoterim od $\frac{1}{5}$ naštevati? (Z čveterim). Koliko tedaj izda, če $\frac{2}{15}$ še 4krat vzamem ($\frac{8}{15}$). Tedaj je $\frac{2}{3} \times \frac{4}{5} = \frac{8}{15}$.

Take vaje (računi), pri kojih otroci o pravilu nič ne vedo in bi nič vediti ne smeli, naj bode pamet jim edini potkazalec, t. j. otroci naj na pamet računijo. Ko dosežejo otroci uže zadostno stopinjo spretnosti, naj se prične z učiteljevo pomočjo pravilo razmotovati. Hitro potem začne se z računanjem na tablo.

Iz vsega tega je razvidno, da je treba pri računstvu naglednosti in vaje. S pridno vajo bode učitelj dosegel, da bodo otroci hitro in prav računiti znali. Na hitro računanje naj učitelj tudi dobro pazi, kajti ono dela živabni poduk in otrokom ne bode pri tem dolg čas. Veudar je treba pri tem tudi previdnosti; kajti inace bi utegnili otroci nepremišljeno računiti in s tem bi bil namen računstva v narodnej šoli zgubljen. Tudi naj se posebno ozir jemlje na računanje na pamet; pismeno računanje ima le takrat veljavo, ako se je deca v računanju na pamet dobro vadila. Harmonično naj se oboje v narodnej šoli vadi. Pri vsa-

¹⁾ Tako naj se samo začetkoma računji, kasneje ne. Ured.

kej nalogi naj učitelj gleda, da ne bodo otroci nepremišljeno račun izračunili. Vediti morajo prej o čem je govorjenje in kako naj se zadača reši. Učitelj naj učenca k temu napeljuje s primernimi vprašanji.

Da bode poduk v računstvu temeljit in vspešen, je treba posebno na prvih stopinjah dobro paziti. V številnih vajah od 1 do 10 in ravno tako od 10 do 100 naj se mladina vsestransko jako uri. Dr. Močnikove računice, predelane po novih učnih načertih, so k temu izverstno sredstvo. Vsekako je treba počasno naprej korakati. Le takrat naj se za stopinjo napreduje, ako učenci prejšno dobro razumó. Učitelj bode to spoznal, ako se deca jasno in pravo izrazuje. Zato pravi Kehr: „Jede Rechenstunde soll eine Sprachstunde sein.“ Otroci naj se v čistih, kratkih stavkah izrazujejo. Ako je misel jasna, bode tudi stavek jasen. Če tedaj otrok jasno odgovarja, je dokaz, da reč razumeva in potem je napredek mogoč. Pri pismenem računanju, naj učitelj gleda, da mladina lepe številke dela. Tedaj tudi: „Jede Rechenstunde soll eine Schönschreibestunde sein!“ Znamenja $\times - + : =$ naj bodo jasna.

Otroci naj pogostoma dobé iz računstva domače naloge. Boljše je, da otroci malo računov izgotovijo, a ti morajo biti dobro rešeni. Sploh je učitelj uže mož za to, da ve, kako ima postopati.

„Učitelj Dobrašin.“

Podučna povest Slovincem. Po hervatskem izvirniku od J. Trnskega posnel Ivan Lapajne.

(Dalje.)

Požar.

Dobrašin je srečno živel v Starem tergu, ki se je bil sicer v duševnem obziru tako spremenil, da bi ga slobodno „Novi terg“ imenovali. Dobrašinu je čas hitro minul, kajti imel je dosta posla s šolo, s cerkvijo in čitalnico. Na svojo Jelico v Divjakovec je večkrat mislil, vendar je od svojega odhoda ni več videl, tudi pisati se jej ni upal. Misel ga je večkrat obhajala, da se morebiti s tujcem vendar le poročiti utegne, kajti dobro je poznal nestanovitne ženske, dasiravno Jelici te lastnosti ni pripisoval.

Ko so ga nekega večera te misle obdajale, začuje pred šolo nek glas, ki ga je komaj razumel. Po ušesih mu je še donelo: Divjakovec gori!

Stopi na ulico in se prepriča o tem, kajti od tiste strani se je nebo rudečelo. Hitro skliče on in še drugi mladi teržani več ljudstva, naprežejo hitro konje k brizgalnici, vzamó škafe seboj in gredó gasit v nesrečno vas. Pridši tje, pomaga Dobra-

šin največ gasiti hiše, katerih se je bil ogenj že prejel. Delajo in delajo na vse preterge skoro vso noč, a naposled so ogenj vendar pogasili, dasiravno je bil že nekaj hiš vpepelil. Po prestanem velikem trudu vstopi Dobrašin v hišo, katero je bil pred ognjem obranil. Gospodinja se mu priserčno za trud zahvaljuje. Dobrašin pa odverne: „Zahvalite se milostljivemu Bogu! Torej tudi kerčma je izgorela. A kje je Jelica?“

„V sobi je z materjo“, odgovori gospodinja. V kerčmi se je ogenj začel, a kerčma je že sinoči izgorela. Jelica in mati ste komaj živi pete odnesli. Za očeta pa nihče ne ve. Govori se, da se je že sinoči zopet prenapil in da je gotovo zgorel. Ni večih sirot na svetu, nego ste oni dve.“

To je globoko v srce ganilo dobrega Dobrašina. Ravno ko ste oni dve v sobi stokali in prežalostni svoje osode bridko solze točili, vstopi v sobo Dobrašin, — isti Dobrašin, kakor je nekdan bil, samo nekoliko starejši, a tudi možateji.

„Jelica, tvoj zaročnik je prišel po te! Ne jokajte, mati, vse bo dobro!“

„Ali nič nimamo, siroti smo!“ odgovori Jeličina mati. Jelica se je zgrudila na Dobrašinove persi in jokala.

Dobrašin pa dalje govori: „Jeličin zaročnik bode že imel toliko, da preredi vse tri. Jelica, in vi mati ste vredni, da bodem za vaju skrbel do bele smrti.“

Veselja ginena zakliče mati: „Bog ti poverni stoterno za tvoje dobro srce. Hvala njemu in tebi.“

Na to se dogovoré, da boste Jelica in mati nekoliko dni ostali še pri dobri sosedih, dokler se Dobrašin z župnikom ne dogovori, kdaj bode poroka. Dobrašin se od njiju priserčno poslovil, in ko je došel v Stari terg nazaj, ga je vse slavilo, ker je tako pogumno in požertovalno gasil nesrečno vas.

Dobrašinovica.

Kedar se učitelj na kmetih oženi, vzame si navadno ženo gospodskega stanu; ako pa ni že gospodska, gotovo se pozneje po gospodski nosi.

Z žensko omiko smo dan danes daleč zabredli. Kakor hitro ti zna dekllice čitati in pisati, že misli, da se mora zdaj tudi preobleči, in če tudi je na kmetih, začne se nositi tako, kakor mestne gospodične. Siromaški učitelj na kmetih ima že tako malo plače, ako pa mora še ženi napravljati bog ve kako lepo, vsako leto drugačno obleko, držati jej dekló ali celo kuharico, potem je gotovo obžalovanja vreden. Bolje bi bilo, da se ne bi bil ženil.

Ni sramota kuhati, ni sramota delati, ni sramota, v gospodinjstvu vse dobro razumeti. Samo pomisliti treba, da se najbogatejša hiša zatere, ako se gospodinja za nič ne briga, in da

slaba hiša se mora uničiti, ako se gospodinja nobenega posla ne prime.

Nočemo pripovedati, kako je novi divjakovski župnik — stari je bil umrl že — poročal Dobrašina z Jelico, kako je dobra soseda v Divjakovcu obdarovala Jelico, kako je bila njena mati vesela novega para; povemo le to, da je bila Jelica v Starem tergu lepo sprejeta, da jej je vse na roko šlo, da so jej gospodinje vsega ponujale, česar pri gospodinjstvu potrebuje, in da jej celo župnik Dobrila mlado švajcarsko kravo podaril.

Dobrašinovica je našla na svojem novem domu obilo posla. Dekle se ni deržala, ker je ni bilo sram, kravi polagati in kravo molzti, pa se jej je tudi novcev škode zdelo. Pa vsaj je bila kmetškega stanu in jej je mati pomagala. Dobro pa je tudi to pomislila, da Dobrašin, njen ljubi mož, težko denar služi, ko se mora nad nemarno deco večkrat tudi hudo jeziti. Krava jej je dajala veliko mleka in masla, da je za vse tri zadostovalo.

Tudi vert je Dobrašinovica sama obdelovala, le, kedar je bilo treba vert globoko prekopati in pognojiti ga, najel je Dobrašin delalca. Toda sejala, sadila, plela in okopavala je sama. Pa to jej je bilo v zdravje, in boljše je izgledala, nego marsikatera druga gospa.

V sobi pa je Jelica, posebno pozimi tudi pridno delala: rezala, šivala, zakerpovala ali pletla pozno v noč, dokler je Dobrašin pisal ali čital.

Mati jej je povsodi, posebno pa v kuhinji pomagala. Lepo so se vsi trije razumevali; materi se nikoli ni boljše godilo; sama se je večkrat tako izjavila.

Dobrašinovica ni se nosila gizardo, tudi ni bila oblečena tako po modi ali po najnovejši noši, kakor mestne gospe; bila pa je vedno prav snažno in lečno oblečena; obnašala se je pa proti vsem ženskam prav ljubeznjivo.

Dobrašin in župnik sta večkrat željo izraževala, da bi se šolske deklice v ženskih delih kaj učile, namreč plesti, šivati, vezti. To je bilo zdaj mogoče, ko je bil Dobrašin oženjen, kajti Dobrašinovica je umela te reči. Naučila se je bila nekoliko od svoje matere, nekoliko pa od neke šivilje ljubljanske, ki je mesec dni v Divjakovcu pri tergovcu delala.

Na izrečeno željo g. župnika in Dobrašina je ona ta posel prevzela in po dve uri na teden deklice z velikim vspehom poučevala. Učenke so pred kaj nerade v šolo dobajale; a zdaj se jim je šola tako prikupila, da je bilo navadno več deklic nego dečkov v šoli. Tudi stariši niso mogli Dobrašinovice prebvaliti. Pri ženskem delu je znala Dobrašinovica tudi marsikaj o umnem in dobrem gospodinjstvu povedati, n. pr., kako se pozna dobro blago, kako se dober, zdrav i tečen kruh peče, kako in zakaj se rabi to in ono zdravilo in drugo.

Čeravno je bil Stari terg poln hvale o Dobrašinovici, vendar so se našle tudi neprijateljice in nevošljivke. Rekle so take obrekljive ženske: Dobrašinovica se za to ne nosi gosposki, ker je prostega kmetskega stanu, vsaj ne zna družega jezika, nego slovenski.

Jelica bi se za take reči tudi zmenila ne bi bila, ako bi jih bila tudi na lastna ušesa slišala. Ona je lepo podučevala dekleta v svojem materinem jeziku, katerega je prav lepo govorila. (Konec prib.).

Kocenov zemljepis za narodne sole.

Poslovenil Ivan Lapajne.

II. Oddelek.

Zemlja kot bivališče človekovo.

(Dalje.)

62. Pirenejski polotok.

I. Špansko.

9208 kvadr. milj (5070 □ miriam.) in 16,600.000 ljudi.

Višavje, ki se od severja proti jugu po stopnjevinah Stare in Nove Kastelije proti andaluški nižini znižuje. Na severji so Pireneji, ki delajo mējo proti Francoski. Na južnem robu Stare Kastelije je gorstvo Sierra Guadarama, na južnem robu Nove Kastelije pa Sierra Morena. Na jugu Španskega je Sierra Nevada. Špansko ima mnogo soli, izdeluje plutovino in ob južnem pomorji rastó izverstna vina. Znamenita so črede merinos ovac.

Madrid (332.000 lj.), glavno mesto; Toledo; Kadiks (62.000 lj.), najstarejše kupčijsko mesto; Sevilla (182.000 lj.); Granada (61.000 lj.), v lepem okraji; Malaga (92.000 lj.), izverstno vino; Valencia (87.000 lj.); Barcelona (180.000 lj.); Zaragozza (56.000 lj.), vinski kraj.

Gibraltar je močna terdnjava Angležev.

Kanariški otoki imajo najpripravnejše podnebje na zemlji. Na otoku Tenerifa je vulkan Pik de Teyde (11.434' visok).

2. Kraljestvo Portugalsko.

1604 kvadr. milj (927 □ miriam.) in 4,200.000 ljudi.

Pridelki so morska sol, vino in južno sadje.

Lisabon (224.000 lj.), glavno mesto; Oporto (90.000 lj.), z veliko vinsko kupčijo.

Otok Madeira se zavoljo svojega mehkega podnebja po zimí od tujcev pogostoma obiskuje.

Mala republika Andora v Pirenejah, 9 kvadr. milj in 17.000 ljudi.

63. Kraljestvo Italijansko.

5376 kvadr. milj (2960 □ miriam.) in 26,800.000 ljudi.

Na severji te dežele so Alpe. Apenine oklepajo najpervo zaliv genovski, in se raztegujejo skozi ves polotok do zaliva tarentskega in dosežejo v Abruzzah največjo visočino (Gran Sasso 8955'). Posamezna gorstva so Monte Gargano, vulkan Vezuv pri Neapolu (3900') in Etna (10.171') v Siciliji. Laško ima milo podnebje pod čistim sinjim nebom, v nekaterih krajih pa je nezdrav zrak, ki provzročuje merzlico; razen tega so na južnem Italijanskem pogostoma pogubilni potresi. Največji zaslužek daje sviloreja in sir (parmezanski) v Lombardiji. Otok Elba ima mnogo železa. Dežela slavi po delih lepih umetnij, po stavbarstvu, štatvah, podobah; radi tega potuje mnogo umetnikov in prijateljev umetnije na Italijansko.

Turin (207.000 lj.), v lepem kraju s fabrikami za sviló; Genova (130.000 lj.), z velikimi stavbarijami; Benetke (128.300 lj.), na otokih sezidane, slovó s svojimi lepimi cerkvami in palačami; Padva (66.000 lj.); Verona (67.000 lj.) in Mantua (28.000 lj.), močne terdnjave; Bologna (116.000 lj.), nekdanj imenitna univerza; Florencija (167.000 lj.), prej glavno mesto, lepe palače in cerkve, izdelovanje svile in slamnatih klobukov; Livorno (97.000 lj.); Ankona (32.000 lj.); Rim (244.000 lj.) glavno in prvo mesto na Italijanskem, sedež papeža in laškega kralja, največja cerkev na zemlji — cerkev sv. Petru; Napolj (448.000 lj.), v prelepem kraju ob zalivu napoljitskem — jugozahodno Vezuv, okoli so vinogradi; Palermo (220.000 lj.) in Mesina (62.000 lj.), na otoku Siciliji, velika kupčija z oljem, pomerančami in južnim sadjem.

Na otoku Sardinija je Kagliari glavno mesto.

Republika San Marino, jugo-zahodno od Rimini, 1 kvadr. milja in 7000 ljudi.

Kneževina Monako, $\frac{1}{4}$ kvadr. milj in 30.000 ljudi. Otok Malta z Gozzo je v posestvu Angležev.

64. Balkanski polotok.

Turško-gerški polotok je z gorami mnogo preprežen. Od Kulpe do jezera Skutarskega sega bosno-serbsko gorovje, južno od tega Šar-Dag in Pindus. V vzhodnem delu je Balkan ali Hemus in Rhodopske gore, na severju Gerške so Parnasos, na polotoku Morea je pogorje Tajgetos.

1. Evropska Turčija.

6724 kvadr. milj in 10 milijonov ljudi.

Turško izdeljuje bombaž, najboljši tabak v Evropi, rozine, fige in dosta rož za izdelovanje rožnega olja. Vladar Turške se zove Sultan ali Padischah (Veliki gospod). Največja uradnika sta Mufti za verske in Veliki vizir za posvetne zadeve; visoki državni uradniki in generali imajo naslov Paša.

Carigrad (1.000.000 lj.), glavno mesto v prelepi legi; Drinopel (100.000 lj.); Solonik (85.000 lj.); Serajevo (50.000 lj.).

• 2. Kneževina Serbska.

791 kvadr. milj (436 □ miriam.) in 1,132,000 ljudi.

Belgrad (25.000 lj.), glavno mesto.

3. Kneževina Rumunska (Moldavija in Valahija).

2200 kvadr. milj in 4 $\frac{1}{2}$ milijona ljudi.

Najboljša dežela za žito v Evropi, mnogo govede in konj.

Bukarest (130.000 lj.), glavno mesto; Braila in Galac; Jasi (70.000 lj.), glavno mesto Moldave.

4. Kneževina Černogorska.

80 kvadr. milj in 100.000 lj.

Cetinje, glavno mesto.

5. Kraljestvo Gerško.

910 kvadr. milj in 1,350.000 ljudi.

Atene (42.000 lj.), glavno mesto; Patras, Hermopolis, Korfu, kupčijska mesta.

65. Cesarstvo Rusko.

96.856 kvadr. milj (53332 □ miriam.) in 71,126.000 ljudi.

Rusko je največja evropska nižina. Na vzhodni meji se od juga proti severji Uralske gore raztegujejo, med Črnim in Kaspiškim morjem se vzdiguje Kavkas (Elbrus 17.425'). Severni deli Ruskega so večidel leta pod snegom; na jugu je izverstna zemlja za pšenico in južno-ruska ravnina, ki je spomladi in v jeseni podobna neizrečeno velikim travnikom, po leti je pa posušena, in po zimi pa veter in sneg po njej mede. Največ se prideljuje pšenice, konoplja in prediva, katere reči se tudi izvažujejo.

Petrograd (540.000.), glavno in stolno mesto; Welno (79.000 lj.); Kišinev (103.000 lj.); Odesa (120.000 lj.), ob Črnem morji; Kijev (70.000 lj.), z najstarejšo rusko univerzo; Moskva (399.400 lj.), staro glavno mesto Rusko; Astrahan (48.000 lj.); Varšava (240.000 lj.), glavno mesto Poljskega; Helsingfors (26.000 lj.), glavni kraj na Finskem, univerza.

Azija.

66. Tla.

Azija ima jako razširjene planote, ki so ob straneh z gorami obdane. Te planote so: Kavkas, Mala Azija, Sirija, Arabija, Iran, Dekhan, srednja Azija in visoka Azija. Najvažnejša gorstva so: Taurus v mali Azije, sirijske gore (Libanon 9440'), kurdistsanske gore, Elbrus in Paropamisus na severni meji in Soliman na vzhodni meji Irana, gorstvena skupina Hindukuš, velikanska versta

Himalaja, (Mount Everest 27.212'), verste Kien-lin, Tian-šan, Altajske gore, na vzhodu so kitajske planine Jinlink Pelink, Nanlink, na jugu visočine Dekanske so izhodni in zahodni Gati. Nizave azijske so Sibirija in Turan ter nizine ob velikih rekah: Evfrat, Indus, Ganges, Jantsekiang, Hoang-ho. Veliko rek v sredini Azije so v pustinah, in te se v nobeno morje ne izlivajo. Imenitnejša jezera so: Ka'spiško morje, Aralsko jezero, Mertvo morje, jezera: Hamun, Balkaš, Lop-nor, Kukuror, Van in Urmija.

67. Prednja Azija.

Azijatska Turčija ali Levante.

34.989 kvadr. milj in 13 $\frac{1}{4}$ milijonov ljudi.

Domovina sadja in sploh južnih sadežev.

- a) Mala Azija ali Natolija. Škutari; Brusa; Smirna (150.000 lj.), najvažnejše kupčijsko mesto v Levanti; Kutahia, Angora, Trapezunt.
- b) Armenija. Erserum; Kars.
- c) Kurdistan. Diarbekr; Mosul.
- d) Mesopotamija. Bagdad, južno ostanki Babilona; Basra.
- e) Sirija in Palestina. Alepo; Bejrut; Damask (200.000 lj.) v prelepem kraju; Jeruzalem.
- f) Otok Cipra.

Polotok Arabija. Meka, imenitno romarsko mesto Mohamedanov; Moka, kupčija s kavo; Aden je v posestvu Angležov.

Perzija ali zapadni Iran z 29.912 kvadr. miljami in 5.000.000 lj. Vladar se zove šah. Tabris (110.000 lj.); Teheran (85.000 lj.), sedanje, Ispahan (60.000 lj.), prejšnje glavno mesto.

Afganistan s 13.106 kvadr. milj in 4.000.000 lj. Kabul; Kandahar; Herat.

Beludžistan s 5000 kvadr. milj in 1.000.000 lj. Kelet, Turan ali Turkestan, 20.000 kvadr. milj z 8.000.000 lj.; Buhara; Samarkand, Kiva.

68. Južna Azija ali Izhodna-Indija.

Ta dežela ima najbogatejše in najizverstneje izdelke na zemlji: bombaž, rajš, sladkor, paper, indigo, najlepše drago kamenje in bisere, najlepše bombažasto in svilnato blago, a tudi najgrozovitnejše živali na zemlji: slone, nosoroge, tigre in krokodile.

Britiška Indija; 44.000 kvadr. milj in 168.000.000 lj. Kalkuta (900.000 lj.), sedež general-governorja, najvažnejše kupčijsko mesto v Aziji; Benares (sveto mesto Hinduov, 200.000 lj.); Laknav; Delhi; Lahore; Madras (500.000 lj.); Bombaj (650.000 lj.); Singapore, važno kupčijsko mesto.

Deržave, odvisne od Velike Britanije: 30.000 kvadr. milj in 46.000.000 milijonov ljudi. Kašmir, dežela v himalajskih gorah; Nizam ali Dekan z glavnim mestom Hajderabad; Radšput-deržave; Misore; Nepal.

Neodvisne deržave. Birma z glavnim mestom Mandalaj; Siam, glavno mesto Bankok; Anam, glavno mesto Hue.

Portugizicem spada Diu, Daman in Goa in zahodno pomorje v Prednji Indiji.

69. Otoki Vzhodne Indije.

Cejlon, gorata dežela v posestvu Angležev, prideluje se cimet in kava.

Otoki Andamani, Angleška kolonija za kazence.

Nikobari, obljudeni z ondotnimi domačini, v posestvu Angležev, Sundski otoki so v posestvu Holandije; Sumatra, tu je še nekaj ljudožercev; Java z mestoma Batavija in Surabaja; prideluje kavo in sladkor; Borneo, morskih bregov so se Holandci polastili; Celebes; Moluki.

Otoki Filipski so španski: Luzon, glavno mesto Manila; Mindanao; prideluje se tabak.

Francozi imajo v Indiji: Mahé, Karikal in Pondišeri, Kambodša z mestom Sajgon.

Portugalci imajo en del otoka Timors (med sundski otoki).

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Ptuja. (Okrajna učiteljska konferenca). Dne 30. julija se je bilo tu izbralo iz 3 okrajev kakih 60 učiteljev in učiteljic. Kot gosti bili so gg. c. k. okr. glavar in g. Fihna, direktor realne gimnazije, predpoldnevom in popoldnevom pa dr. Ploj. Zborovalo se je, akoravno je bila konferenca za dva dni odločena, vsled ukaza dež. š. sveta, le en dan in sicer od pol 9. ure do pol 1. in od 2. do pol 6. ure. Nadzorniku imamo se zahvaliti, da smo v tem kratkem času zamogli toliko prebaviti, kajti prosti čas je on uporabljal v to, da so se vršile volitve in naznanjevali računi okr. bukvarničnih predsednikov. Ko nam je gosp. predsednik naznanil, da dobimo samo za en dan diete in da, ako danes dela ne dokončamo, bi še drugi dan zborovali, so učitelji svoje govore zdatno skrajšali, predloge pomanjšali in večino učiteljev se je debat zelo malo udeležilo. In kdo bi se tudi z veseljem udeleževal debat, ko se sklepi, nasveti itak ne spolnijo, zraven tega pa še učitelj ima čast, na svoje diete čakati.

Konferenca se je, akoravno malo živahna, v najlepšem parlamentarnem redu vršila.

Nadzornik otvori o pol devertih s kratkim in jedernatim govorom konferenco, si izvoli nadučitelja iz Ptuja, gosp. J. Ferka za svojega namestnika. Ko sta bila gg. Skrabl, nadučitelj pri Slatini in Robič, učitelj iz Ptuja izvoljena za zapisnikarja prebral je predsednikov namestnik naredbo dne 30. junija 1872, po kateri se ima konferenca ravnati.

Na to poroča c. k. okr. nadzornik, v pol drugo uro trajajočem govoru, kaj je doživel na polju šolstva pri obiskovanju š. ptujskega okraja. Z veseljem je konstatiral, da se je stanje šole v obče zboljšalo, in da je nekaj napredka zaznamovati.

Tukaj naj sledijo nekatera pojasnila, pri posameznih predmetih od strani nadzornika:

Čitanje: V prvem oddelku se naj posebno gleda na počasno branje, v drugem naj bode glavna reč razlaganje besed; učenci naj v popolnih

stavkih iz berila odgovarjajo; v tretjem naj učenci v kratkih govorih povejo, kar so brali, a pri vseh treh oddelkih pa se gleda na vse lastnosti pri branju.

Slovnica se prične s stavkom in preide k besedi i zlogam, tedaj po sintetični metodi.

Nemški jezik. Želeti bi bilo, da bi se ta jezik bolje gojil, kakor se je, kajti le 18 šol je nekaj storilo. Naj bi se upeljale vaje v govoru, kakor tudi v tem jeziku v višjih oddelkih računilo.

Spisje. V prvem oddelku se priporočuje prepisovanje, v drugem oddelku zelo lahki opisi, v tretjem, popisovanje pisma, pobotnice itd. V ta namen se vpeljejo primerne knjige, v katere se imajo razne naloge pisati; poslednje se imajo od učitelja korigirati.

Računanje: Do številke 5 se ima zelo po malem računati in sicer na pamet in na tablo. V posameznih razredih ni treba vseh računov izračunati. Na računanje s sklepi se ima več ozira jemati.

Realije.

Naravopisje: Od znanega do neznanega. Najimenoitnejše iz živalstva, rastlinstva in rudninstva. V obče se ima gledati I. na hasek, škodo, na domače in kmetijske potrebe. Herbarium si napraviti, bilo bi dobro.

Naravoslovje: Le prikazni, katere so otrokom znane, naj se jim razlagajo. Toplomer, zrakomer, kompas in magnetična igla ne sme pri nobeni šoli manjkati. Ta predmet se v šoli goji po mačehevsko.

Zemljepisje: V tem predmetu se je precej veliko in povsodi veliko učilo. Razdeli se naj tako-le: I. razred: domovina. II. razred: materna dežela. III. Globus, površnje zemlje (analitična metoda) deli sveta. Najimenoitnejše posameznih držav n. pr. obertinja itd. Avstrija in nazadnje Štirsko.

Zgodovina. Zgodovine se je v obče malo učilo, manjkati tudi ne sme državna ustava, pravice državljanov.

Lepopisje. Pisanke morajo biti brez predpisov in brez podob.

Geometrija. Premalo učil, geometrijska telesa se imajo iz terdega papirja narediti. Risanke od Grandauerja.

Petje. V občno zadovoljnost.

Telovadba ima med učiteljem malo prijateljev. Vaje z glavoj, trupom rokami in nogami (tudi v zimskem času v učilnici).

Ročno delo še ni na tisti stopnji, kakor je želeti.

Sadjereja. Želeti bi bilo tabel od Hartingerja.

Nravnost. Večina šol zadostuje. Med ukom iz učilnice hoditi se naj odpravi.

Snažnost. Te manjka pri nekaterih šolah, ne samo v učilnici, na učencih, temuč tudi pri učiteljih.

Siromaške knjige. Razvidno naj bode na zapisniku sledeče: Ostanek od poprejšnjega leta prejel znesek. Razdelitev (imena učencev).

Uradna pisma. Pred š. letom so: a) šolski zapisnik. Vodja šole je dolžen š. zapisnik sestaviti. b) Učni načrt, kateri pa ima natančen biti.

Vsa učna snov se naj razdeli na mescee (tudi na tjedne). c) Načrt ima viseti na steni.

Med šolskim letom: a) Razrednica, v katerej je razvidno, kako da učenci šolo obiskujejo. Izvoli se naj odbor (prvosednik, kr. š. ogleda in učitelj), ki pretresuje š. zamude. b) Tednik, c) š. naznanila in d) zapisnik e) zapisnik knjig šolske bukvarnice. Letnik (Jahresbuch).

Konečno opomni prvosednik, naj si bodo učitelji zložni, naj se podpirajo, zagovarjajo in branijo proti zunanjim močem.

Po prenehanju od 10 minut je bral namestnik prvosednikov nekatera došla uradna pisma. Aktivno in pasivno voliti sme na Ptujem 28 učiteljev v Ormužu 12, v Rogatecu 6 učiteljev.

Razen nagovora in poročila o šolstvu v imenovanih okrajih c. k. š. nadzornika g. J. Ranerja nismo slišali nič kaj zanimivega, nič novega. Res so nekateri govorniki lepo govorili, pa poznalo se je zopet pri drugih, posebno pridebati, da so Slovenci, da jim nemščina nij bila v čast. Zakaj nebi enkrat slišali iz ust slovenskih učiteljev gladke slovensčine, namesto slabe nemščine? Jeli to napredek učiteljstva, ako se mu prodaje in ponuja slabo blago in dobro zakriva? Bog ne daj, predragi kolegi, ko bi zahteval od Vas le slovenski jezik, o ne, tega nihče ne tirja — pa svetujem Vam v prihodnje, govorite, bodisi slovensko bodi nemški, samo govorite tako, da Vas bode veselje poslušati, da se bodemo od Vas učili ne samo stvari nego tudi slovniškega jezika.

Predlogov je bilo malo. In kakovi so bili ti predlogi? Nič posebnega. Pa ko bi tudi važni bili, kdo ti je porok, da se vse po želji konference zgodi (zvrši)? Najlepši predlog je bil oni, kateri zahteva od učitelja, naj si prizadeva po vsej moči v svojem delokrogu, da pridobi otroke iz premožnih in omikanih starišev za učiteljski stan, da bi se tako rekrutirali dobri prihodnji odgojitelji. Pametna misel, pa žalibože neizpeljiva. V prejšnjih časih so mladeniči iz strahu pred vojaško suktnjo, a ne radi premastne (?) plače si učiteljski stan izvolili, a sedaj se vabijo manj premožni s štipendijami.

Naj omenim gospoda Skrabel'na iz Slatine, kateri je svojim mogočnim glasom očitno pri konferenci blagodejne pomoči prosil, namreč: Čestiti udje naj tukaj sklenejo, da se uredništvo „Slov. Učitelja“ naprosi, naj v prihodnje poštene učitelje v listu sè svojimi članki ne draži. Če je gospod Skrabel razžaljen po katerem dopisu v „Slov. Učitelju“, saj zna, kje je uredništvo tega lista, saj vé za soduijo; zakaj ne išče toraj zadoštila pri teh.

V stalni odbor bili so sledeči voljeni: na Ptujem: Ferk, Robič, Kranjc, Horvat, Kocmut in Možina. Za Ormuž: Ravšel, Kovačič, Jurša in Kosi. Za Rogatec: Orač, Škrabelj in Čokl.

K deželni konferenci idejo za Ptuj: Ferk in Robič, za Ormuž: Ravšel in za Rogatec: Orač.

S klicem „živio“ na cesarja se sklene skupščina.

Slovstvo.

(„Učitelj Dobrašín.“) Podučna povest Slovincem. Po hervatskem izvirniku od Ivana Trnskega posnel J. Lapajne. Založnik je pisatelj sam. Cena 8 kr. Kdor vzame 20 iztisov, jih dobi po 7 kr., 50 iztisov po 6 kr., 100 iztisov po 5 kr. — Pod naslovom „Učitelj Dobrašín“ je bil spisal pred večjimi leti dobro znani hervatski domoljub, c. kr. polkovnik Trnski precéj obširni spis, katerega je bilo založilo v posebni knjigi hervatsko društvo sv. Jeronima, ki ima enake namene, kakor naša družba sv. Mohora. Omenjena hervatska knjiga se je ne samo družabnikom istoga društva dopadla, ampak tudi ves drugi narod hervatski je hitro po njej segel in društvo jo je bilo zelo hitro razpečalo. Enacega spisa je bilo treba tudi priprostim Slovincem, ki šolo in učitelja premalo cenijo. S čitanjem tega slovenskega spisa, ki je sicer dosta krajši od hervatskega, se utegne šoli pridobiti marsikatera slovenska še nepokvarjena duša. Namen te knjižice (28 strani obsega) je torej ta, da ga bere priprosti, slovenski oče, slovenska mati in slovenski kmet sploh. Na gg. učitelje imamo samo to prošnjo, da bi izvolili pričujoči spis v svojem lastnem interesu in radi obnéga napredka razširjevati med znance, bodisi da ga za groš prodajo, ali podarijo. Cena je knjižici tako nizka, kakor stane pisatelja in založnika, kajti njega le to veseli, da spravi novo slovensko knjižico na dan in jo ponuja svojim rojakom, če ima tudi sam pri tem zgubo. X.

(Ljutomersko šolsko poročilo) ima na čelu spis „Kratek pregled štajerske in kranjske zgodovine“ za učence ljudskih šol, potem šolska naznanila in razredbo šolske mladine — vse v slovenskem jeziku.

Šolske novice in drobtine.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) Poročalo se je o nadzorovanji ljudskih šol v sv. lenartskem okraju. — Pripoznala se klosterska šola v Nazaretu za privatno šolo, dovolilo se je razširjenje dekliške trirazrednice v Ptuj. — Na vprašanje nekega okrajnega šolskega sveta ali se od otrok iz družih kronovin sme šolnina pobirati, odgovorilo se je tako, kakor postava veleva. — Več prošenj za razširjenje šol se je odbilo. — Juri Bregant (s Koroškega. Ur.) imenoval se je učiteljem v Zdolah.

(Davek od „Slovenskega učitelja.“) Okrajno glavarstvo mariborsko nam je naložilo za leto 1877 — 15 glđ. 47 kr. pridobnine. Rekurs zoper tak velik davek ni obveljal, marveč se nam je potem še za l. 74., 75. in 76. naložilo 26 glđ. 80 kr., tako da smo morali te dni 41 glđ. 55 kr. davka plačati — ako ne, bi bili urednika rubili. — Mordo bodo nam pa še kaj naložili in nam slednji novič iz žepa vzeli. „Sl. Učitelj“ pa ne daje društvu dobička, marveč zgubo.

(Obrazci za razdelitev šolskih ur.) Pri knjigovezu Fr. Du Bois-u v Ljutomeru se dobé tiskani, lepo barvani in lično okinčani formulari iz debelega papirja za razdelitev šolskih ur (Stundenplan) s slovenskimi napisi. Cena enemu iztisu je 10 kr., na debelo 8 kr. Tak načert samo izpolni učitelj in ga potem kar na šolski zid nabije. Tudi za premožnejše učence se priporočuje.

(V zadevi spričeval), ki se dajo učencem ljudskih šol, sta finančno in naučno ministerstvo na novo odločila, da jih ni treba kolekovati.

(Na Kranjskem) menda ni še tako hudo, kakor na Koroškem in Štajerskem. Česki listi so pisali namreč, da je tudi kranjski deželni šolski svet zažugal učiteljem, da ne dobé kvinkvenij, ako ne podučujejo marljivo v nemščini. Po našem vedenju, takega ukaza na Kranjskem še ni, pač pa je na Koroškem, a na Štajerskem nadzorniki Korošce brez posebnega ukaza posnemajo. To se nam pač poroča, da postane ljubljanska vadnica čisto nemška, in da so Praprotnikovo „Tréttje berilo“ učitelji ljubljanskega učiteljišča zopet zaverгли. Prav imajo! — Le naprej! Videli bomo, kaj se bo na tak način doseglo. —

(Tudi Koroščem in Hervatom gre terdo), kakor nam Slovincem. Skozi tri leta so namreč koroški učitelji izdajali svoj nemški učiteljski koledar, a za leto 1878. ga ne bodo izdali, ker se je zanj samo 52 naročnikov oglasilo. I Hervati ne bodo izdali „koledarja“ za l. 1878. Tolažimo se torej s tem, da tudi naši sodrugi ničesar imeli ne bodo.

(Okrajne učiteljske konference) so bile 12. in 13. t. m. v Starem tergu na Notranjskem za logaški, in 20. t. m. v Novem mestu za novomeški okraj.

(Pri okrajni učiteljski konferenci v Celji) se je, kakor beremo po časnikih („Tov.“), zelo nemškutarilo. Nadzornik je odsvetoval Lapajne-tove knjige, priporočal nove nemške čitanke, odsvetoval pevanje slovenskih pesmi, prigovarjal k učenju posameznih predmetov v nemščini, odgovarjal pristop bukvarnice k „Sl. Matici“, slovenščine pa ni nič omenjal. — Učitelji so mu priterjevali in v slavo njemu in nemštvu ppevali nemške pesmi. —

(Javna zahvala.) Visoko spoštovani gospod dr. Št. Kočevar, c. kr. svetovalec v Celji, podaril je našemu društvu 10 gld., za kar se plemenitemu slovenskemu domoljubu priserčno zahvaljujemo. Ako bi imelo naše društvo več takih podpornikov, in ako bi v lastnem taboru učiteljskem ne imeli toliko kukovic, branili bi se lahko še dolgo našim neprijateljem.

V Ljutomeru 15. septembra 1877.

„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Podučiteljska služba pri sv. Lenartu v slov. gor. (4razr.) s 520 (400) gld., podučiteljska pri sv. Jurju v slov. gor. (3razr.) s 480 (370) in učiteljska služba ravno tam s 550 gld. do 30. septembra na kr. š. sv. Podučiteljska služba pri sv. Vidu pri Ptujju (3razr.) s 440 (330) in stan. do 30. sept. na kr. š. sv.

Na Goriškem: Učiteljska služba v Sežani (2razr.) s 500 gld. in stan.; služba učitelja (potovalnega) za Barko in Vatovlje s 500 gld. in stan. Učiteljske službe na enorazrednicah v Povirji, v Skopnem in na Vojšćici, vse po 400 gld. in stan. do 8. okt. na kr. š. svet.

Premembe pri učiteljstvu po Slovenskem.

Na Kranjskem: Stalno so imenovani: G. Kolar Fr. v Štalcarjih; g. M. Petrič v Strugi; g. Fr. Peruzzi v Vačah; g. J. Potrato pride iz Moravc v Št. Vid pri Podpečih; g. Ana Roth pl. Rothenhorst (lj. učit. kand.), učiteljica na protestantski šoli v Ljubljani.

Založba

Karol Winiker-ja,
bukvarja v Bernu,
Ferdinandove ulice
št. 3.

razstava na
Svetovna
XXVI.
skupina.
Priznalna
diploma.
1873.

Dunaji.

razstava na
Svetovna
XII.
skupina.
Priznalna
diploma.
1873.

Kisanske
predlage.

Založena dela. in pisanske

V založbi podpisane knjigoteržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s slovenskimi napisi na svitlo, in sicer:

- Št. 1. Pisanka za nemško lepopisje (9 verst, široko dvojnato načertanih).
- Št. 2. Pisanka za slovensko lepopisje (8 verst, široko dvojnato načertanih).
- Št. 3. Pisanka za slovensko pravopisje (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki).
- Št. 4. Pisanka za nemško pravopisje (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka).
- Št. 5. Pisanka za pravopisje in spisje (14 verst, s prostimi črtami; visoka četverka).
- Št. 6. Računska pisanka (kvadrati, visoka četverka).

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigoteržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisanki je za eno rizmo = 240 kosov 2 gid. 80 kr. av. v. netto v gotovem denarji, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo: Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Pervi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil A. Lésar. Sešitek 1—12 à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr.

Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n.

Lésar Ant., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji, Za gimnazijalno, realno, in sploh odraslo mladost, 1863. 1 fl.

Hilfsmittel für den Zeichenunterricht.

Roller Josef, Anleitung für den Elementarunterricht im freien Zeichnen an der Volksschule. Mit 51 Figuren à 40 kr.

Roller J., Formensammlung zum Elementarunterrichte im freien Zeichnen in der Volksschule. (Preisg. krönt.) Heft 1—6 à 1 fl. 20 kr. 8. W.

Roller J., Formensammlung (wie früher) sammt Anleitung in Enveloppe à 6 fl. 60 kr. 8. W.

Roller J., Uebungshefte zum ersten Unterrichte im freien Zeichnen. Heft 1—6 1b. 1c. à 16 kr. 8. W.

Roller J., Uebungshefte, zum Unterrichte im Freihandzeichnen an Volksschulen. Heft 1—3. 4 (Knaben) 4. Mädchen. (Die Hefte 1—3 sind sowohl für Knaben als Mädchen bestimmt, Heft 4 jedoch für Beide, verschieden.)

Naročila naj se franco pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v Bernu (Brünn)
Ferdinandove ulice št. 3.